

ЛІЦЕНЗІЙНА ФОРМА РОЗПОРЯДЖЕННЯ ПРАВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Войнаровський А.Ф.

Львівська національна академія мистецтв

Законодавчо врегульованим є визначення інтелектуальної власності як права на результати інтелектуальної творчої діяльності людини, в гуманітарній, науково-технічній сферах та сфері, де продукуються нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.

Інтелектуальна власність як право є підгалуззю цивільного права України. Право інтелектуальної власності становлять немайнові права інтелектуальної власності, та або майнові права інтелектуальної власності [1, 139].

Особистими немайновими правами інтелектуальної власності є:

1) право на визнання людини творцем (автором, виконавцем, винахідником тощо) об'єкта інтелектуальної власності;

2) право перешкоджати будь-якому посягання на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі та репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності;

3) інші неособисті немайнові права інтелектуальної власності, встановлені законом. Особисті немайнові права інтелектуальної власності не можуть відчужуватися (передаватися), за винятками встановленими законами [1, 140]. Натомість, майнові права можуть бути передані на основі ліцензії.

Умови надання дозволу (видачі ліцензії) на використання об'єкта права інтелектуальної власності можуть бути визначені ліцензійним договором [1, 141].

Предметом розгляду даної публікації є ліцензійні договори в галузі промислової власності.

Ліцензія – це дозвіл на використання об'єкта інтелектуальної власності, що дається на підставі ліцензійного договору або адміністративного рішення компетентного державного органу або рішення суду [2,79]. Сторонами ліцензійного договору є ліцензіар та ліцензіат. Ліцензіар – це особа яка має виключне право дозволяти використання об'єкта інтелектуальної власності іншій особі – ліцензіату об'єкта в певній обмеженій договором сфері.

Композиція ліцензійного договору включає визначення виду ліцензії, сферу використання об'єкта права інтелектуальної власності, конкретні права, що надаються за договором, способи використання зазначеного об'єкта, територія та термін на які надаються права тощо, розмір, порядок і термін виплати за використання об'єкта права

інтелектуальної власності, а також інші умови, які сторони вважають за доцільне включити у договір. Структуру і суть договору також визначають і інші умови. Це, зокрема, те, що за ліцензійним договором надається невиключна ліцензія, якщо інше не встановлене ліцензійним договором; предметом ліцензійного договору не можуть бути права на використання об'єкта інтелектуальної власності, які на момент укладення договору не були чинними; права на використання об'єкта інтелектуальної власності та способи його використання які не зазначені в ліцензійному договорі вважаються такими, що не надані ліцензіату; якщо у ліцензійному договорі відсутні умови про територію, на яку поширюються надані права на використання об'єкта права інтелектуальної власності, дія ліцензії поширюється на всю територію України; в договорі має бути встановлений максимальний тираж твору, якщо в ліцензійному договорі про відтворення твору винагорода визначається у вигляді фіксованої грошової суми.

Класифікація ліцензійних договорів в галузі промислової власності практикується за видом ліцензії, зокрема, за способом охорони предмету договору. Це патентні, безпатентні, супутні, комплексні (гібридні), обов'язкові, відкриті, примусові, перехресні тощо.

Патентний договір у своїй основі має ліцензію на використання об'єкта захищеного патентом.

Безпатентні ліцензійні договори укладаються на творчі досягнення не захищені патентом як непатентоспроможні або ті, що знаходяться на етапі патентування. До них відносять технічний і виробничий досвід та технології, навички роботи, ноу-хау тощо.

Передача прав промислової власності разом з поставкою обладнання для цехів, дільниць, дочірніх підприємств ліцензіата – складові супутньої ліцензії в договорі.

Ліцензійний договір на основі комплексної (гібридної) ліцензії передбачає передачу ліцензіаром ліцензіату права на використання об'єкта промислової власності, захищеного патентом разом з ноу-хау.

Специфічною є обов'язкова ліцензія, коли за договором ліцензіату надається відповідний договір, якщо використання ним патенту неможливе через те, що в ньому використовується об'єкт промислової власності іншої особи, котрий також охороняється патентом. У цьому випадку власник більш пізнього патенту вправі вимагати від першого надання дозволу на використання його об'єкту на договірних засадах.

Крім прав на об'єкт інтелектуальної власності йому належить і обов'язок добросовісного використання об'єкта промислової власності. З цим пов'язаний договір примусової ліцензії. Він пов'язаний з втручанням державних органів для використання патенту за умови неналежного використання автором чи патентовласником об'єкта

патентної охорони. Надання примусової ліцензії може здійснюватись в адміністративному чи судовому порядку.

В основі відкритої ліцензії передбачено подання ліцензіаром офіційної заяви до Держпатенту про згоду на надання будь-якій особі дозволу на використання запатентованого об'єкта на основі лише договору про платежі, без укладання власне ліцензійної угоди, що значно спрощує договірні відносини.

Перехресна ліцензія у ліцензійному договорі означає взаємну поступку прав на об'єкти патентного права з метою реалізації комерційних інтересів, обох сторін договору.

Способом передачі ноу-хау є одноразовий або перманентний трансфер – поставка документації, обладнання, навчання фахівців отримувача ноу-хау.

Формою розпорядження правами на об'єкти інтелектуальної власності є інжиніринг – практичні роботи є необхідні для будівництва промислових і інших об'єктів. Правовою основою інжинірингу є договір, де викладаються всі завдання, послуги і функції замовника і виконавця.

У розвинутій ринковій економіці застосовується передача технологій на умовах франчайзингу – угоди виробника з контрагентом про передачу йому ексклюзивних прав на виробництва, переробку, продаж товарів і послуг при умові дотримання технологій: виробничих і обслуговуючих операцій в обмін на отримання від нього платежів (роялті). Товари і послуги мають бути захищені торговельною маркою ліцензіара.

В Україні франчайзинг застосовується у формі лізингу (оренди). Лізинговий договір є різновидом кредитного договору.

У міжнародному аспекті торгівля правами здійснюється на основі міжнародних багатосторонніх договорів. Головною тут є угода з торговельних аспектів прав інтелектуальної власності – ТРІПС (англ. абр. – А.В)

1. Цивільний кодекс України. – Харків, Ксилон, 2007. – 369 с. 2. Інтелектуальна власність: словник-довідник / За заг. ред. О.Д. Святоцького. – У 2-х т.: Том 2. Промислова власність / За редакцією О.Д. Святоцького, В.Л. Петрова. – Уклад.: Г.П. Дробініна, А.В. Кочеткова, Н.І. Люва та ін.. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2000. – 279 с.